

**«ДАМУ» ҚОРЫ ІСКЕ АСЫРАТЫН
БАҒДАРЛАМАЛАРДЫҢ ШОБ СЕКТОРЫН ДАМУҒА
ЖӘНЕ ЭКОНОМИКАНЫ ӘРТАРАПТАНДЫРУҒА
ЫҚПАЛЫ
(МАКРОЭКОНОМИКАЛЫҚ ӘСЕР)**

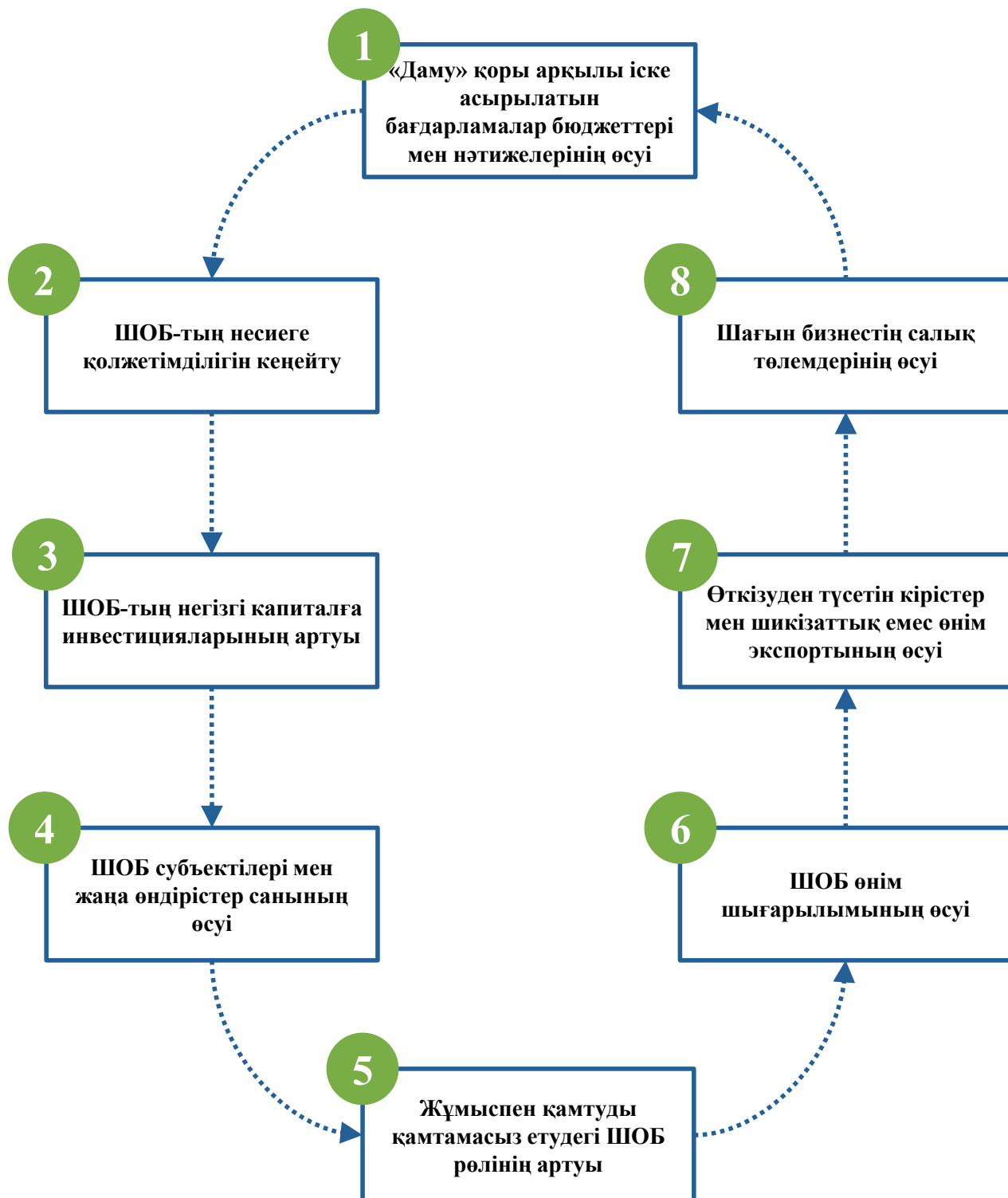
2021–2024 жылдарға шолу

2025 жылғы желтоқсан

Аннотация

- Соңғы төрт жылда Үкімет «Даму» қоры арқылы ШОБ-ты жеңілдетілген қаржыландыру көлемін ЭЫДҰ елдерімен салыстырмалы деңгейде қамтамасыз етті: осы кезеңде ШОБ-ты қолдау бағдарламаларының бюджеті **1 215,9 млрд теңгені құрады**. Бұл шаралар жалпы сомасы 7,0 трлн теңгеге **161,3 мың ШОБ жобасын қаржыландыруға мүмкіндік берді**.
- Екінші деңгейдегі банктердің 2021–2024 жылдардағы ШОБ несиелері портфелінің серпіні мемлекеттік қолдау құралдарының өз міндеттерін орындағанын көрсетеді: 4 жылда ШОБ несиелері портфелі **9,3 трлн теңгеге дейін өсті, портфельдегі ШОБ үлесі 26,0%-ды құрады**, өнеркәсіптегі шағын бизнес несиелері портфелі 2 695 млрд теңгеге дейін ұлғайды, ал өнеркәсіптегі ШОБ үлесі 43,6%-ға жетті.
- Шағын бизнестің несиеге кең қолжетімділігі оның инвестициялық белсенділігін арттырды. 2021–2024 жылдары шағын және орта кәсіпорындардың негізгі капиталға инвестициялары нарықтан озық қарқынмен өсті. Жалпы алғанда, мемлекеттік бағдарламалардың өңдеу өнеркәсібіне басымдық беруі осы сектордағы инвестициялардың өсуін ынталандырды.
- Кәсіпкерлердің белсенді инвестициялық қызметі ШОБ субъектілері мен жаңа өндірістік кәсіпорындар санының өсуіне әкелді. Жаңа шағын және орта кәсіпорындар жаңа жұмыс орындарының құрылуын қамтамасыз етті. Жұмыспен қамтудағы ШОБ үлесі 48,0%-ға, ал өңдеу өнеркәсібіндегі жұмыспен қамтудағы ШОБ үлесі 60,4%-ға жетті.
- Негізгі капиталға инвестициялар мен өндірістік қуаттарды ұлғайту есебінен ШОБ өнім шығару көлемін арттырып, өткізуден көбірек кіріс алуда: соңғы төрт жылда ШОБ өнімінің шығарылымы 95%-ға өсіп, 2024 жылы 81 920 млрд теңгеге жетті; өңдеу өнеркәсібіндегі ШОБ өнімінің шығарылымы 52%-ға өсіп, 8 828 млрд теңгеге жетті. ЖІӨ-дегі ШОБ үлесі 39,7%-ды құрады.
- Шағын бизнес бюджетке түсетін салық түсімдерінің шамамен үштен бірін қамтамасыз етеді: 2024 жылы шағын бизнестің салық шығыстары 3 809 млрд теңгеге жетті, оның ішінде өңдеу өнеркәсібінде 223 млрд теңге салық төленді.

Баяндаманың құрылымы

1. 2021–2024 жылдары «Даму» қоры арқылы іске асырылған бағдарламалар бюджеттері мен нәтижелерінің өсуі

Қазақстанның экономикалық саясатындағы басым бағыттардың бірі – шағын және орта бизнесті (ШОБ) дамыту. Қазақстандағы ШОБ-ты мемлекеттік қолдаудың негізгі бағыттарының бірі – қаржылық қолдау; оған мөлшерлемелерді субсидиялау, несиелерге кепілдік беру және ШОБ-ты қаржыландыру үшін қаражатты шартты орналастыру кіреді.

Соңғы 4 жылда Үкімет «Даму» қоры арқылы ШОБ-ты жеңілдетілген қаржыландыру көлемін ЭЫДҰ елдерімен салыстырмалы деңгейде қамтамасыз етті.

4 жылдағы ШОБ-ты қолдау бағдарламаларының бюджеті 1 215,9 млрд теңгені құрады:

– **1 016,4 млрд теңге** – Ұлттық жоба, «ЭПВ», БКБ (субсидиялар мен кепілдіктер),

– **199,5 млрд теңге** – ХҚҰ қаражаты (АДБ, ЕҚДБ, БҰҰДБ), ҚР ҰҚ қаражаты шеңберіндегі револьверлік қаражат (1, 2 және 3-транштар), ЖАО және шартты орналастыру аясында орналастырылған өзге де қаражат.

Бұл шаралар 4 жылда жалпы сомасы 7,0 трлн теңгеге 161,3 мың ШОБ жобасын, оның ішінде өңдеу өнеркәсібінде 2,5 трлн теңгеге 20,8 мың жобаны қаржыландыруға мүмкіндік берді.

Игерілген қаражат көлемі, млн теңге

	2021	2022	2023	2024	ЖИЫНЫ
Жеңілдетілген қаржыландыру	63,3	35,6	65,1	35,5	199,5
Субсидиялар	128,7	181,6	266,4	311,8	888,5
Кепілдіктер	38,3	36,0	28,3	25,3	127,9
ЖИЫНЫ	230,3	253,2	359,8	372,6	1 215,9

Қолдау көрсетілген жобалар саны

	2021	2022	2023	2024	ЖИЫНЫ
Жеңілдетілген қаржыландыру	7 782	5 278	3 330	2 717	19 107
Субсидиялар	32 307	24 485	12 339	17 623	86 754
Кепілдіктер	17 268	20 781	8 182	9 173	55 404
ЖИЫНЫ	57 357	50 544	23 851	29 513	161 265

Қолдау көрсетілген бірегей қарыз алушылар саны

	2021	2022	2023	2024	ЖИЫНЫ
Жеңілдетілген қаржыландыру	7 782	5 278	3 330	2 717	19 107
Субсидиялар	21 517	22 451	11 091	16 086	71 145
Кепілдіктер	15 909	19 440	7 764	8 732	51 845
ЖИЫНЫ	30 131	28 394	22 185	27 535	108 245

Оның ішінде өңдеу өнеркәсібі жобалары

	2021	2022	2023	2024	ЖИЫНЫ
Жеңілдетілген қаржыландыру	681	466	434	509	2 090
Субсидиялар	2 534	3 181	2 425	3 381	11 521
Кепілдіктер	1 413	2 460	1 503	1 803	7 179
ЖИЫНЫ	4 628	6 107	4 362	5 693	20 790

Өңдеу өнеркәсібі жобаларының үлесі

	2021	2022	2023	2024	ЖИЫНЫ
Жеңілдетілген қаржыландыру	9%	9%	13%	19%	11%
Субсидиялар	8%	13%	20%	19%	13%
Кепілдіктер	8%	12%	18%	20%	13%
ЖИЫНЫ	8%	12%	18%	19%	13%

Қолдау көрсетілген жобалар бойынша несие сомасы, млн теңге

	2021	2022	2023	2024	ЖИЫНЫ
Жеңілдетілген қаржыландыру	213,3	183,9	197,9	253,6	848,8
Субсидиялар	1 618,7	992,6	1 005,1	1 014,0	4 630,4
Кепілдіктер	364,8	377,6	363,3	444,6	1 550,2
ЖИЫНЫ	2 196,8	1 554,0	1 566,3	1 712,3	7 029,4

Оның ішінде өңдеу өнеркәсібінде, млн теңге

	2021	2022	2023	2024	ЖИЫНЫ
Жеңілдетілген қаржыландыру	126,4	116,9	123,7	163,3	530,3
Субсидиялар	454,0	379,9	359,6	337,3	1 530,7
Кепілдіктер	96,7	95,4	102,3	121,1	415,5
ЖИЫНЫ	677,1	592,2	585,5	621,7	2 476,5

Өңдеу өнеркәсібінің үлесі

	2021	2022	2023	2024	ЖИЫНЫ
Жеңілдетілген қаржыландыру	59%	64%	62%	64%	62%
Субсидиялар	28%	38%	36%	33%	33%
Кепілдіктер	27%	25%	28%	27%	27%
ЖИЫНЫ	31%	38%	37%	36%	35%

2. ШОБ-тың ЕДБ несиелеріне қолжетімділігін кеңейту

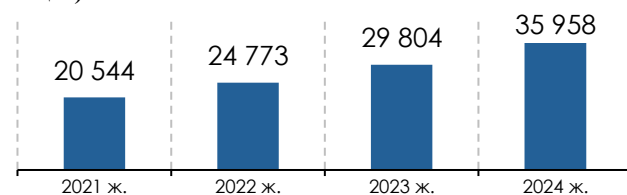
ШОБ жиі кездесетін қиындықтардың қатарында жабдықтардың тозуы, қаражаттың жеткіліксіздігі және несиелер мөлшерлемелері бар. Сондықтан мемлекеттік бағдарламалар шеңберінде ШОБ-тың несиелерге қолжетімділігін кеңейту құралдары көзделген.

Екінші деңгейдегі банктердің 2021–2024 жылдардағы ШОБ несиелері портфелінің серпіні мөлшерлемелерді субсидиялау, несиелерге кепілдік беру және ШОБ-ты одан әрі қаржыландыру үшін қаражатты шартты орналастыру сияқты мемлекеттік қолдау құралдарының оң әсерін көрсетеді, атап айтқанда:

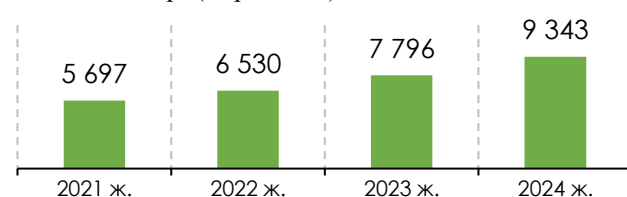
–ШОБ сегментін несиелеудің өсуін қамтамасыз етті – 4 жылда ШОБ несиелері портфелі 3,6 трлн теңгеге өсіп, 9,3 трлн теңгеге жетті.

–Басым секторларды, соның ішінде ел экономикасын әртараптандырудағы негізгі сектор – өңдеу өнеркәсібін несиелеудің өсуіне ықпал етті: 4 жылда өнеркәсіптегі ШОБ несиелері портфелі 57%-ға өсіп, 2 695 млрд теңгеге жетті. Сонымен қатар өнеркәсіп саласындағы ШОБ үлесі 4,6 пайыздық тармаққа өсіп, 43,6%-ға жетті.

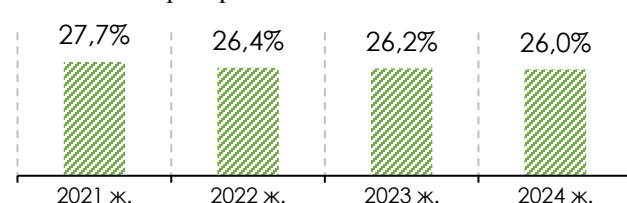
Экономикаға берілген несиелер (млрд теңге)

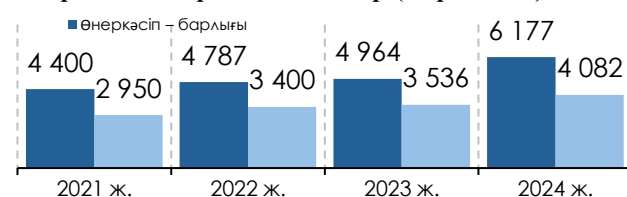
ШОБ несиелері (млрд теңге)

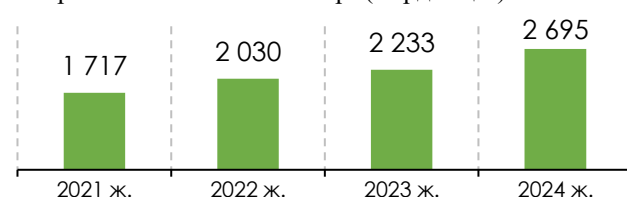
ШОБ несиелері – үлес салмағы

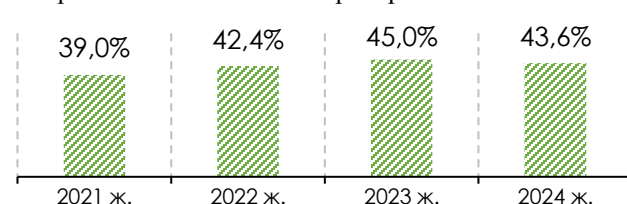
Өнеркәсіпке берілген несиелер (млрд теңге)

Өнеркәсіптегі ШОБ несиелері (млрд теңге)

Өнеркәсіптегі ШОБ несиелері – үлес салмағы

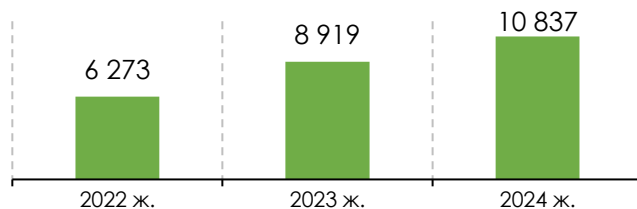
Дереккөз: ҚР Ұлттық Банкі

2.1 ЕДБ-ның ШОБ-ты несиелеу нарығын мемлекеттік қолдау шараларымен қамту үлесі

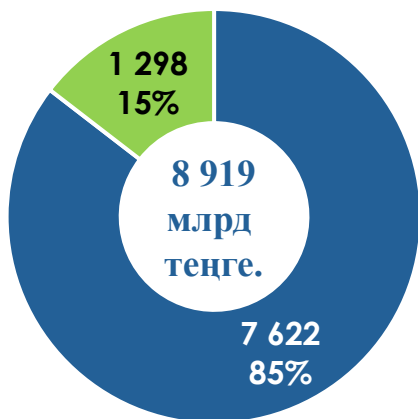
«Даму» қорының мемлекеттік қолдау шараларымен ЕДБ-ның ШОБ-ты несиелеу нарығын қамту үлесі 2024 жылы 13%-ды құрады (2023 жылы – 15%).

**Үлесті есептеу кезінде «Даму-Өңірлер» (1–3) бағдарламасы, ірі бизнес жобалары, сондай-ақ МҚҰ және лизингтік компаниялар арқылы қолдау көрсетілген жобалар есепке алынбады.*

ШОБ-қа берілген несиелер (млрд теңге)

2023 жылы ЕДБ берген ШОБ несиелерін «Даму» қоры бағдарламаларымен **қамту**

2024 жылы ЕДБ берген ШОБ несиелерін «Даму» қоры бағдарламаларымен **қамту**

■ ЕДБ – ШОБ ■ «Даму» қоры – ШОБ

■ ЕДБ – ШОБ ■ «Даму» қоры – ШОБ

Нарықтағы ШОБ несиелерінің жалпы көлеміндегі «Даму» қорының $\approx 13\text{--}15\%$ деңгейіндегі үлесі Қордың екінші деңгейдегі банктердің ШОБ-ты несиелеуінің өсуіне тікелей ықпал ететінін көрсетеді.

3. ШОБ-тың негізгі капиталға инвестицияларының артуы

ШОБ-тың несиеге кең қолжетімділігі оның инвестициялық белсенділігін арттырды. 7–10 жылға дейінгі ұзақ мерзімді қаржыландыруды көздеген мемлекеттік бағдарламалардың шарттары маңызды рөл атқарды.

2021–2024 жылдарышағын және орта кәсіпорындардың негізгі капиталға инвестициялары нарықтан озық қарқынмен өсті:

–4 жылда ШОК инвестицияларының жылдық көлемі 55%-ға, ал нарықтағы инвестициялардың жалпы көлемі 47%-ға өсті.

–Инвестициялардың жалпы көлеміндегі ШОК үлесі 62%-дан 66%-ға дейін артты.

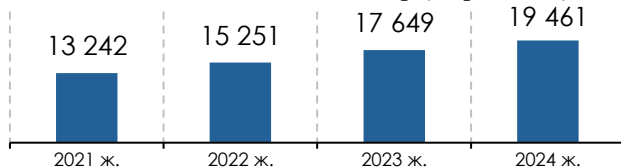
Мемлекеттік бағдарламалардың өңдеу өнеркәсібіне басымдық беруі осы сектордағы инвестициялардың өсуін ынталандырды:

–4 жылда өңдеу секторындағы инвестициялардың жылдық көлемі 34,6%-ға өсті.

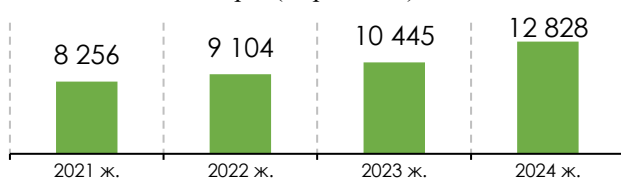
Кәсіпорындардың инвестициялық қызметке көбірек қарыз қаражатын тарту мүмкіндігі артты:

–4 жылда қарыз қаражаты есебінен инвестициялардың жылдық көлемі 66,6%-ға өсіп, 3 013 млрд теңгеге жетті.

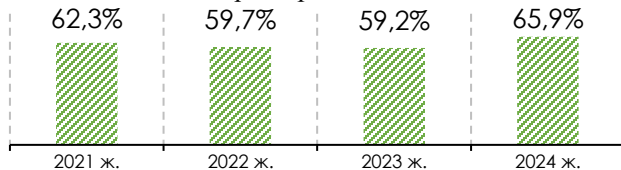
Негізгі капиталға инвестициялар (млрд теңге)

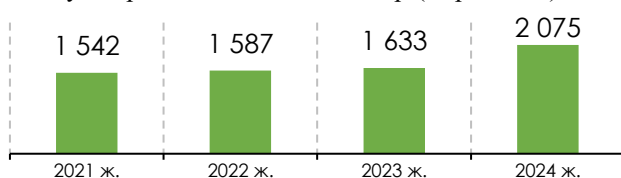
ШОК инвестициялары (млрд теңге)

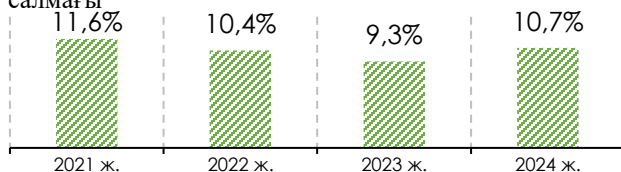
ШОК инвестициялары – үлес салмағы

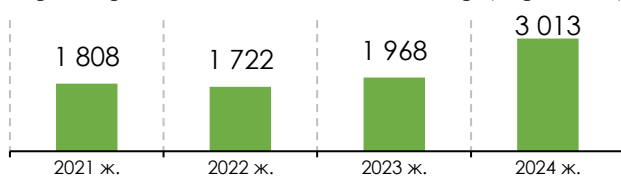
Өңдеу өнеркәсібіне инвестициялар (млрд теңге)

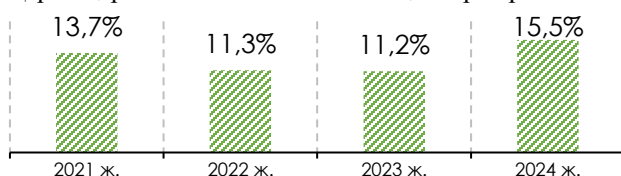
Өңдеу өнеркәсібіне инвестициялар – үлес салмағы

Қарыз қаражаты есебінен инвестициялар (млрд теңге)

Қарыз қаражаты есебінен инвестициялар – үлес салмағы

4. ШОБ субъектілері мен жаңа өндірістер санының өсуі

Кәсіпкерлердің белсенді инвестициялық қызметі ШОБ субъектілері мен жаңа өндірістік кәсіпорындар санының өсуіне әкелді.

2021–2024 жылдары жұмыс істеп тұрған ШОБ субъектілерінің саны 45%-ға өсіп, 2025 жылдың басында 2 072 мың бірлікті немесе тіркелген ШОБ субъектілерінің 91,6%-ын құрады.

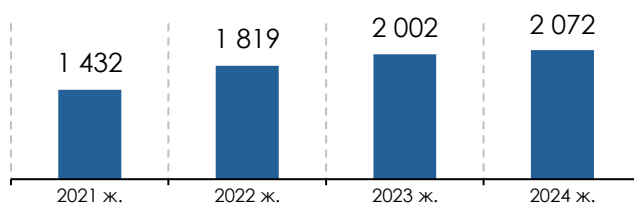
Шаруашылық жүргізуші субъектілердің жалпы санындағы ШОБ субъектілерінің үлесі бойынша Қазақстан жыл сайын ЭЫДҰ елдерінің деңгейіне (98–99%) жақындап келеді. 2024 жылдың соңында көрсеткіш 97,2%-ға жетті.

Өңдеу өнеркәсібіндегі шағын және орта кәсіпорындар мен жеке кәсіпкерлер саны бұдан да жоғары қарқынмен өсуде:

–2024 жылдың соңында Қазақстанның өңдеу секторында 109,2 мың ШОБ субъектісі жұмыс істеді.

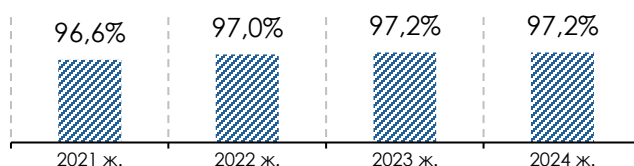
–2021–2024 жылдары ШОБ субъектілерінің жалпы санындағы өңдеу секторы кәсіпорындарының үлесі 3,9%-дан 5,3%-ға дейін өсті.

Жұмыс істеп тұрған ШОБ субъектілерінің саны (мың бірлік)

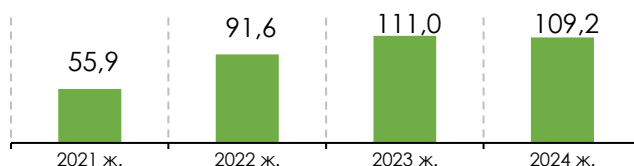

Өңір	2023, мың бірл.	2024, мың бірл.	Δ, мың бірл.
Алматы қ.	340	368	28
Астана қ.	227	248	21
Түркістан обл.	207	209	2
Алматы обл.	135	143	8
Шымкент қ.	129	137	9
Жамбыл обл.	107	104	-3
Қарағанды обл.	99	102	2
Ақтөбе обл.	84	86	2
Маңғыстау обл.	80	77	-3
Қостанай обл.	64	66	2
Қызылорда обл.	67	65	-2
Атырау обл.	65	63	-2
ШҚО	63	63	0
Жетісу	59	60	2
Ақмола обл.	58	59	1
БҚО	58	58	0
Павлодар обл.	55	56	2
Абай	53	54	1
СҚО	35	35	1
Ұлытау	19	18	-0

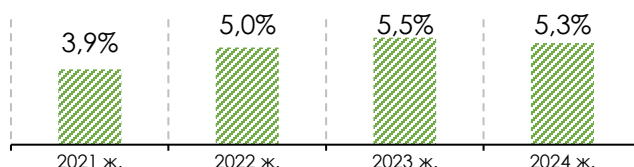
ШОБ үлесі

Өңдеу өнеркәсібіндегі ШОБ субъектілері (мың бірлік)

Өңдеу өнеркәсібіндегі ШОБ субъектілері – үлес салмағы

Дереккөз: ҚР СЖРА Ұлттық статистика бюросы

5. Жұмыспен қамтуды қамтамасыз етудегі ШОБ рөлінің артуы

Жаңа шағын және орта кәсіпорындар жаңа жұмыс орындарын құрады. 2021–2024 жылдары ШОБ-та жұмыспен қамтылған халық саны 25,9%-ға өсіп, 4 422 мың адамға жетті. Соның нәтижесінде 4 жылда жұмыспен қамтудағы ШОБ үлесі 8,1 пайыздық тармаққа өсіп, 48,0%-ға жетті.

Өңдеу секторындағы ШОБ кәсіпорындары жұмыс орындарын құруда тиімділігін көрсетті:

–2021–2024 жылдары өңдеу өнеркәсібіндегі ШОБ-та жұмыспен қамтылғандар саны 87,6 мың адамға өсіп, 378,2 мың адамға жетті.

–Бұл өңдеу өнеркәсібіндегі халықты жұмыспен қамтудағы ШОБ үлесінің 4 жылда 49,6%-дан 60,4%-ға дейін өсуіне әкелді.

Шағын бизнес кәсіпорындары жалақы деңгейін инфляцияға сәйкес арттыруға ұмтылуда:

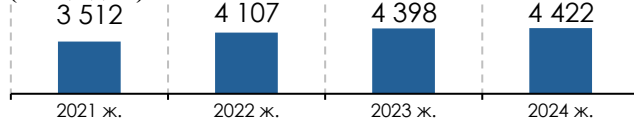
–төрт жылда шағын бизнестегі орташа айлық жалақы 181 мың теңгеден (2021 ж.) 335 мың теңгеге (2024 ж.) дейін өсті (+85%),

–өңдеу өнеркәсібіндегі шағын бизнестің жалақысы 158 мың теңгеден 268 мың теңгеге дейін өсті (+70%).

2024 жылдың соңында БКБ-ға қатысатын ШОБ кәсіпорындарында 643,9 мың адам, оның ішінде өңдеу өнеркәсібі кәсіпорындарында 209,3 мың адам жұмыс істеді.

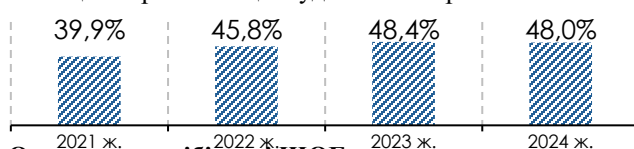
ШОБ-та жұмыспен қамтылғандар саны

(мың адам)

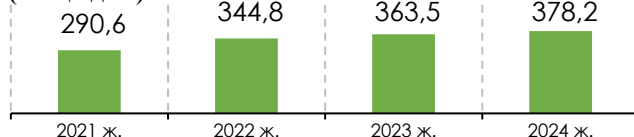
Өңір	2023, мың адам	2024, мың адам	Δ, мың адам
Алматы қ.	970	972	3
Астана қ.	537	528	-9
Түркістан обл.	286	295	9
Алматы обл.	248	264	15
Қарағанды обл.	255	245	-10
Шымкент қ.	235	245	9
Ақтөбе обл.	175	176	1
Жамбыл обл.	168	166	-2
Қостанай обл.	166	163	-3
ШҚО	166	159	-8
Атырау обл.	155	155	1
Маңғыстау обл.	153	151	-2
Ақмола обл.	145	148	3
Павлодар обл.	140	145	5
БҚО	127	134	7
Қызылорда обл.	123	121	-1
СҚО	107	109	1
Жетісу	107	108	2
Абай	105	106	2
Ұлытау	31	31	0

Халықты жұмыспен қамтудағы ШОБ үлесі

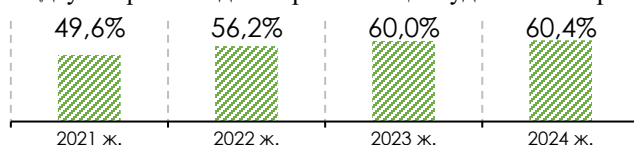

Өңдеу өнеркәсібіндегі ШОБ-та жұмыспен қамтылғандар

(мың адам)

Өңдеу өнеркәсібіндегі жұмыспен қамтудағы ШОБ үлесі

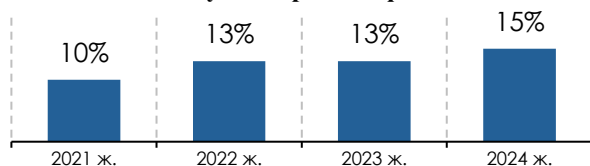
Дереккөз: ҚР СЖРА Ұлттық статистика бюросы

БКБ-ға қатысушы ШОБ кәсіпорындары қызметкерлерінің саны, мың адам

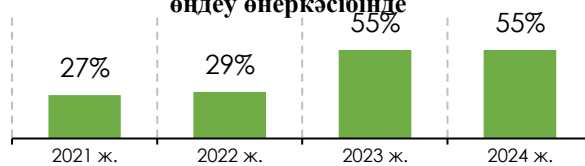
	2021	2022	2023	2024
Барлығы	471,3	528,4	585,5	643,9
Өңдеу өнеркәсібі	157,7	174,9	200,5	209,3

5.1 БКБ қатысушыларының жұмыспен қамтуды қамтамасыз етудегі рөлі

ШОБ-тағы жұмыспен қамтуға БКБ қатысушыларының үлесі

БКБ қатысушыларының ШОБ жұмыспен қамтуына үлесі өңдеу өнеркәсібінде

мың адам

Өңір	2021	2022	2023	2024	Үлес салмағы
Астана қ.	33.1	37.8	42.4	47.6	7.4%
Алматы қ.	51.5	57.1	71.5	92.5	14.4%
Шымкент қ.	12.4	15.9	23.3	26.8	4.2%
Абай		2.4	11.4	14.0	2.2%
Ақмола обл.	24.0	26.0	28.2	30.5	4.7%
Ақтөбе обл.	27.5	31.2	34.2	34.3	5.3%
Алматы обл.	28.9	32.4	31.8	34.1	5.3%
Атырау обл.	24.6	30.0	31.1	29.8	4.6%
ШҚО	35.7	40.9	36.2	37.1	5.8%
Жамбыл обл.	17.9	16.5	18.3	20.6	3.2%
Жетісу		1.0	6.0	7.9	1.2%
БҚО	25.5	29.0	30.8	33.1	5.1%
Қарағанды обл.	44.0	48.1	47.2	48.1	7.5%
Қостанай обл.	26.7	29.4	31.0	37.2	5.8%
Қызылорда обл.	12.8	14.4	16.4	18.1	2.8%
Маңғыстау обл.	24.8	29.6	29.3	29.2	4.5%
Павлодар обл.	34.0	35.9	37.4	39.1	6.1%
СҚО	24.3	25.9	28.8	32.3	5.0%
Түркістан обл.	23.8	24.6	27.5	29.1	4.5%
Ұлытау		0.2	2.7	2.5	0.4%
Қазақстан Республикасы	471,3	528,4	585,5	643,9	100.0%

Өңірлер арасында жұмыспен қамтудың ең жоғары деңгейін БКБ қатысушылары – Алматы және Астана қалаларының, Қарағанды және Павлодар облыстарының кәсіпорындары қамтамасыз етеді. Ең төмен көрсеткіштер Абай, Жетісу және Ұлытау облыстарында.

мың адам

Экономика саласы	2021	2022	2023	2024	Үлес салмағы
Ауыл шаруашылығы	30.6	31.7	32.7	44.6	6.9%
Өңдеу өнеркәсібі	157.7	174.9	200.5	209.3	32.5%
Өнеркәсіптің өзге түрлері	23.0	24.0	25.8	25.6	4.0%
Құрылыс	22.7	28.7	32.0	30.8	4.8%
Сауда	71.4	76.3	77.1	79.2	12.3%
Көлік және қоймалау	62.9	66.0	71.6	76.6	11.9%
Ақпарат және байланыс	3.3	4.1	4.4	5.0	0.8%
Орналастыру және тамақтандыру	14.1	17.2	18.6	21.3	3.3%
Өнер және ойын-сауық	4.2	4.9	4.8	5.0	0.8%
Денсаулық сақтау	30.0	36.5	42.5	47.6	7.4%
Білім беру	17.7	23.9	32.8	40.1	6.2%
Қызметтердің өзге түрлері	33.5	40.2	42.9	58.7	9.1%
Қазақстан Республикасы	471,3	528,4	585,5	643,9	100.0%

БКБ-ға қатысушы кәсіпорындарда жұмыспен қамтудың ең жоғары деңгейі өңдеу өнеркәсібінде (209,3 мың адам, 32,5%), саудада (79,2 мың адам, 12,3%) және логистикада (76,6 мың адам, 11,9%) байқалады. Қызметкерлердің ең аз саны ақпарат және байланыс, сондай-ақ өнер және ойын-сауық салаларында жұмыс істейді.

6. ШОБ өнім шығарылымының өсуі

Негізгі капиталға инвестициялар мен өндірістік қуаттарды ұлғайту есебінен ШОБ өнім шығару көлемін арттыруда.

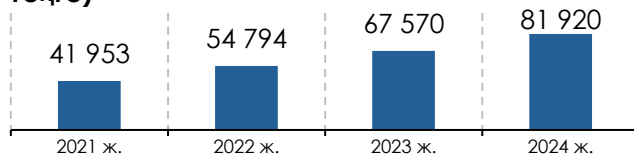
2024 жылы ШОБ өнімінің шығарылымы 81 920 млрд теңгені құрады, бұл 2021 жылғы көрсеткіштен номиналды мәнде 95%-ға жоғары. Соның нәтижесінде ЖІӨ-дегі ШОБ үлесі 6,2 пайыздық тармаққа өсіп, 39,7%-ға жетті.

Жоғары қосылған құны бар өңделген өнімді қалыптастырудағы ШОБ рөлінің артып келе жатқанын атап өткен жөн:

–4 жылда өңдеу өнеркәсібіндегі ШОБ өнімінің шығарылымы 3 015 млрд теңгеге өсіп, 2024 жылы 8 827,7 млрд теңгеге жетті.

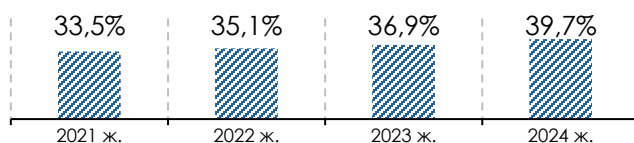
–Өңдеу өнеркәсібі өнімінің жалпы көлеміндегі ШОБ өнімінің үлесі 4 жылда 1,2 пайыздық тармаққа өсіп, 2024 жылы 35,2%-ды құрады.

ШОБ өнімінің шығарылымы (млрд теңге)

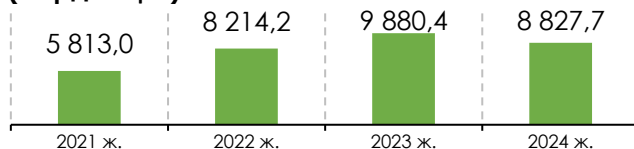

Өңір	2023, млрд теңге	2024, млрд теңге	Δ, млрд теңге
Алматы қ.	20 015	24 879	4 863
Астана қ.	12 372	15 835	3 463
Атырау обл.	4 803	5 389	586
Алматы обл.	3 806	4 141	335
Қарағанды обл.	2 913	3 538	626
Шымкент қ.	2 641	3 482	841
БҚО	2 326	2 762	436
Түркістан обл.	1 882	2 491	609
Қостанай обл.	2 165	2 361	195
Ақтөбе обл.	2 504	2 289	-216
Маңғыстау обл.	1 857	2 186	329
ШҚО	1 663	2 092	429
Ақмола обл.	1 637	1 999	363
Павлодар обл.	1 691	1 913	222
Жамбыл обл.	1 293	1 523	230
СҚО	1 058	1 316	258
Жетісу	1 019	1 284	265
Абай	909	1 072	164
Қызылорда обл.	824	1 059	235
Ұлытау	193	310	117

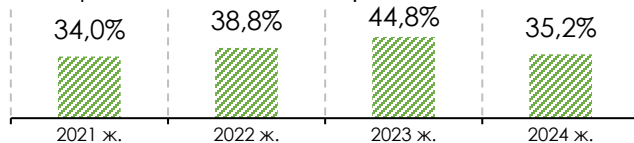
ЖІӨ-дегі ШОБ үлесі

Өңдеу өнеркәсібіндегі ШОБ өнімінің шығарылымы (млрд теңге)

Өңдеу өнеркәсібі өнімінің жалпы шығарылымындағы ШОБ үлесі

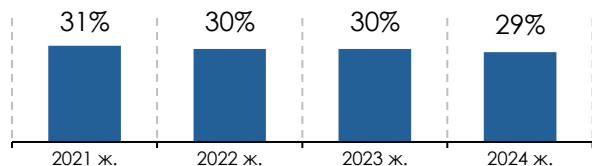
Дереккөз: ҚР СЖРА Ұлттық статистика бюросы

БКБ-ға қатысушы кәсіпорындар 2021–2024 жылдары жалпы сомасы 77,9 трлн теңгенің өнімін шығарды.

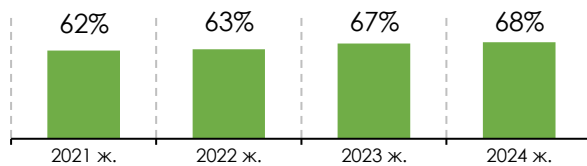
БКБ-ға қатысушы ШОБ кәсіпорындарының өнім шығарылымы, млрд теңге				
	2021	2022	2023	2024
Барлығы	15 319,4	17 961,1	20 701,3	23 910,8

6.1 БКБ қатысушыларының ШОБ өнім шығарылымына қосқан үлесі

ШОБ өнім шығарылымына БКБ қатысушыларының үлесі

Өңдеу өнеркәсібіндегі ШОБ өнім шығарылымына БКБ қатысушыларының үлесі

Өңір	2021	2022	2023	2024	Үлес салмағы
Астана қ.	1 256.4	1 509.2	1 723.4	2 115.3	13.1%
Алматы қ.	2 213.4	3 118.2	4 000.5	4 212.6	26.1%
Шымкент қ.	421.7	598.3	699.2	1 001.6	6.2%
Абай		67.9	348.4	435.7	2.7%
Ақмола обл.	637.4	858.1	848.3	1 074.9	6.7%
Ақтөбе обл.	688.4	860.5	946.6	1 213.4	7.5%
Алматы обл.	962.5	1 284.8	1 337.6	1 549.1	9.6%
Атырау обл.	549.1	703.0	749.0	859.3	5.3%
ШҚО	814.8	1 042.0	838.7	1 123.6	7.0%
Жамбыл обл.	1 950.0	472.9	675.4	705.4	4.4%
Жетісу		16.6	178.0	251.0	1.6%
БҚО	561.0	824.3	886.4	1 059.8	6.6%
Қарағанды обл.	1 070.4	1 530.3	1 417.0	1 864.1	11.5%
Қостанай обл.	806.7	1 139.4	1 109.4	1 162.2	7.2%
Қызылорда обл.	210.5	311.0	403.4	570.1	3.5%
Маңғыстау обл.	700.2	883.0	864.0	1 072.4	6.6%
Павлодар обл.	1 271.4	1 032.8	1 791.9	1 278.4	7.9%
СҚО	569.3	811.9	884.0	1 030.8	6.4%
Түркістан обл.	636.2	890.1	945.4	1 262.8	7.8%
Ұлытау		6.8	54.5	68.3	0.4%
Қазақстан Республикасы	15 319,4	17 961,1	20 701,3	23 910,8	100.0%

Өңірлер арасында өнім/қызмет шығарылымының ең жоғары көлемін БКБ қатысушылары – Алматы және Астана қалаларының, Қарағанды, Алматы және Павлодар облыстарының кәсіпорындары қамтамасыз етеді. Ең төмен көрсеткіштер Абай, Жетісу және Ұлытау облыстарына тиесілі.

Экономика саласы	2021	2022	2023	2024	Үлес салмағы
Ауыл шаруашылығы	572.5	765.4	693.9	760.5	3.2%
Өңдеу өнеркәсібі	5 126.5	7 044.2	8 108.6	9 660.2	40.4%
Өнеркәсіптің өзге түрлері	413.9	605.1	652.8	846.8	3.5%
Құрылыс	576.4	810.8	907.6	1 233.3	5.2%
Сауда	3 865.7	4 381.9	5 177.3	4 741.6	19.8%
Көлік және қоймалау	3 166.1	2 084.8	2 506.0	3 179.1	13.3%
Ақпарат және байланыс	85.9	108.9	164.5	169.5	0.7%
Орналасыру және тамақтандыру	194.2	303.7	384.8	518.2	2.2%
Өнер және ойын-сауық	68.4	109.4	160.6	198.8	0.8%
Денсаулық сақтау	286.3	388.5	456.3	564.4	2.4%
Білім беру	101.1	153.7	265.8	441.5	1.8%
Қызметтердің өзге түрлері	862.3	1 204.7	1 223.1	1 596.8	6.7%
Қазақстан Республикасы	15 319,4	17 961,1	20 701,3	23 910,8	100.0%

Салалар бойынша ең жоғары шығарылымды БКБ-ға қатысушы өңдеу өнеркәсібі кәсіпорындары (9 660 млрд теңге, 40,4%), сауда (4 742 млрд теңге, 19,8%) және логистика (3 179 млрд теңге, 13,3%) қамтамасыз етеді. Ең төмен шығарылым ақпарат және байланыс, сондай-ақ өнер және ойын-сауық салаларындағы кәсіпорындарға тиесілі.

7. Өткізуден түсетін кірістер мен шикізаттық емес өнім экспортының өсуі

Өз өнімін өндіру көлемінің өсуі шағын бизнес секторына өткізуден көбірек кіріс алуға мүмкіндік береді:

–4 жылда шағын бизнестің жылдық кірісі 64%-ға өсіп, 2024 жылы 94 746 млрд теңгеге жетті.

–Соның нәтижесінде кәсіпорындардың жалпы кірісіндегі шағын бизнес кірісінің үлесі 48,9%-дан 50,9%-ға дейін өсті.

Өңдеу өнеркәсібі өнімін өткізу белсенді өсуде:

–4 жылда өңдеу өнеркәсібіндегі шағын бизнестің кірісі 38%-ға өсіп, 2024 жылы 6 083 млрд теңгеге жетті.

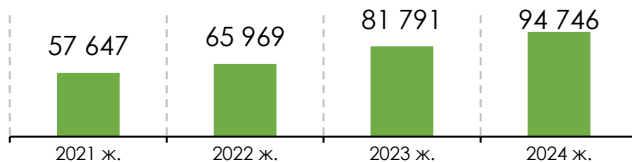
–2024 жылы өңдеу өнеркәсібі кәсіпорындарының жалпы кірісіндегі шағын бизнес кірісінің үлесі 24,1%-ды құрады.

Қазақстанның шикізаттық емес экспортының серпінін атап өткен жөн:

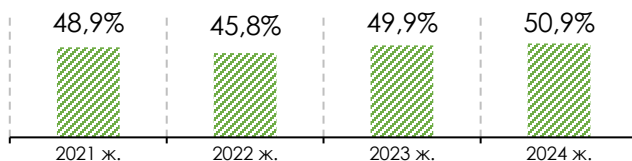
–4 жылда экспорттың жылдық көлемі ақшалай мәнде 3,8 млрд АҚШ долларына өсіп, 2024 жылы 25,9 млрд АҚШ долларын құрады.

–Соған қарамастан жалпы экспорт көлеміндегі шикізаттық емес экспорттың үлесі 2021 жылғы 36,7%-дан 2024 жылы 31,7%-ға дейін төмендеді.

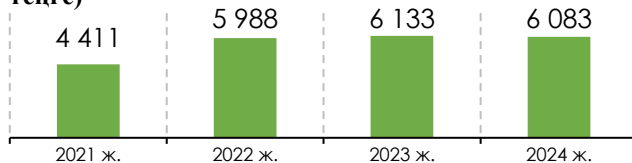
Шағын бизнестің өткізуден түсетін кірісі (млрд теңге)

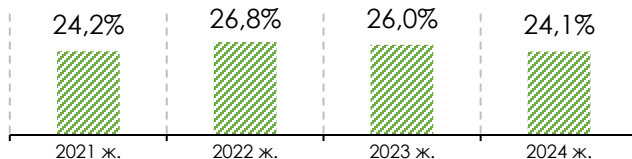
Шағын бизнестің өткізуден түсетін кірісі – үлес салмағы

Өңдеу өнеркәсібіндегі шағын бизнестің кірісі (млрд теңге)

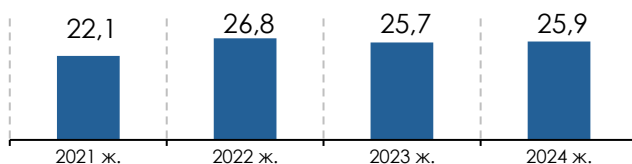

Өңдеу өнеркәсібіндегі шағын бизнес кірісі – үлес салмағы

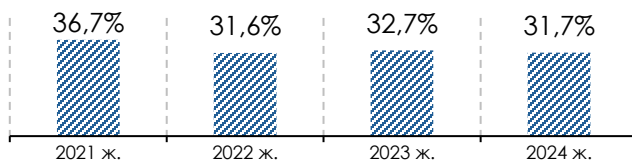

Дереккөз: ҚР СЖРА Ұлттық статистика бюросы

Өңделген өнім экспорты (млрд АҚШ долл.)

Өңделген өнім экспорты – үлес салмағы

Дереккөз: «Қазақстанның экспорттық-кредиттік агенттігі» АҚ

8. Шағын бизнестің салық төлемдерінің өсуі

Өнім өндірісі мен өткізуден түсетін кірістің өсуі есебінен шағын бизнес бюджетке салық түсімдерін қамтамасыз етеді.

2021–2024 жылдары шағын бизнестің салық шығыстары тұрақты серпін көрсетті:

–4 жыл бойы шағын бизнестің салық шығыстары жылына 2,9–3,8 трлн теңге деңгейінде сақталды.

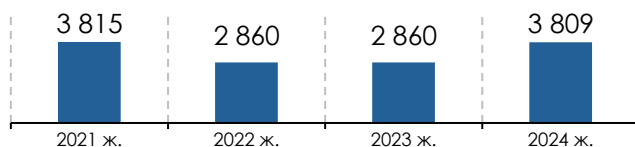
–Барлық кәсіпорындардың жалпы салық шығыстарындағы шағын бизнестің үлесі 36,1%-дан 30,4%-ға дейін төмендеді.

Өңдеу өнеркәсібіндегі шағын бизнестің салық шығыстары жеке алғанда өсті:

–4 жылда өсім 165%-ды құрады, соның нәтижесінде 2024 жылы 223 млрд теңге салық төленді.

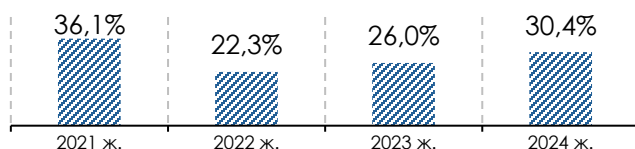
–Бұл ретте өңдеу өнеркәсібі кәсіпорындарының жалпы салық шығыстарындағы шағын бизнестің үлесі 4 жылда 4,6 пайыздық тармаққа төмендеп, 2024 жылы 12,5%-ды құрады.

Шағын бизнестің салықтары* (млрд теңге)

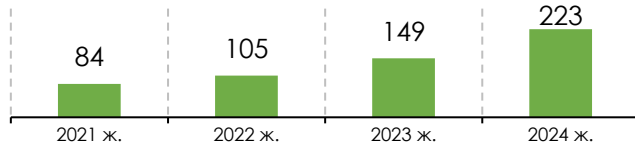

Өңір	2023, млрд теңге	2024, млрд теңге	Δ, млрд теңге
Алматы қ.	687	1 384	697
Астана қ.	436	597	161
Атырау обл.	396	582	186
БҚО	227	288	61
Павлодар обл.	44	104	60
Қарағанды обл.	78	101	23
Маңғыстау обл.	235	100	-135
Қызылорда обл.	76	100	24
Алматы обл.	121	96	-25
Ақмола обл.	41	82	40
Ақтөбе обл.	57	70	12
Шымкент қ.	122	66	-56
ШҚО	68	54	-14
Қостанай обл.	175	44	-131
Түркістан обл.	17	40	24
СҚО	26	32	6
Жетісу	16	22	6
Абай	14	22	8
Жамбыл обл.	19	19	1
Ұлытау	5	6	1

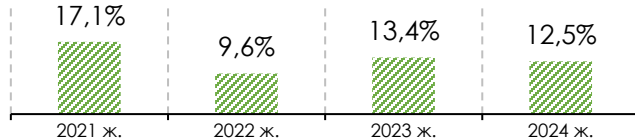
Шағын бизнес салықтары – үлес салмағы

Өңдеу өнеркәсібіндегі шағын бизнес салықтары (млрд теңге)

Өңдеу өнеркәсібіндегі шағын кәсіпорындар салықтары – үлес салмағы

Дереккөз: ҚР СЖРА Ұлттық статистика бюросы

* заңды тұлға нысанындағы шағын кәсіпорындардың КТС және басқа да салықтар бойынша шығыстары ескерілгені

БКБ-ға қатысушы кәсіпорындар 2021–2024 жылдары төледі:
5,1 трлн теңге салық

БКБ қатысушылары төлеген салықтар, млрд теңге				
	2021	2022	2023	2024
Барлығы	923,0	1 062,3	1 544,8	1 594,0

9. 2024 жылдың қорытындысы бойынша Кәсіпкерлікті дамыту жөніндегі 2021–2025 жылдарға арналған ұлттық жобаның орташа көрсеткіштері

Қорытындылар

- Бірыңғай кешенді бағдарлама Қазақстандағы кәсіпкерлікті кешенді қолдаудың маңызды құралдарының бірі болып табылады. Оның мақсаты – өңірлік кәсіпкерліктің тұрақты әрі теңгерімді өсуін қамтамасыз ету, қолданыстағы тұрақты жұмыс орындарын сақтау және жаңаларын құру. Бұл елдің ШОБ секторын дамытуға елеулі ықпал етті.
- БКБ қатысушылары жыл сайын ШОБ-та қолданыстағы тұрақты жұмыс орындарын сақтауға және жаңаларын құруға үлес қосады. 2024 жылдың қорытындысы бойынша мемлекеттік бағдарлама қатысушыларының **ШОБ-тағы жұмыспен қамтудағы үлесі 18%-ды, ал өңдеу өнеркәсібіндегі ШОБ-та 32%-ды құрады.**
- Мемлекеттік бағдарлама қатысушыларының өнім шығарылымы Қазақстандағы ШОБ өнімінің жалпы шығарылымымен қатар жыл сайын өсіп келеді. 2024 жылдың қорытындысы бойынша БКБ қатысушыларының **ШОБ өнімінің шығарылымына қосқан үлесі 30%-ды, ал өңдеу өнеркәсібінде 65%-ды құрады.**
- Өнім өндірісі мен өткізуден түсетін кірістің өсуі есебінен шағын бизнес бюджетке салық түсімдерін арттыруда. 2024 жылдың қорытындысы бойынша БКБ қатысушылары бюджетке **1 594 млрд теңге салық төледі.**
- Орта есеппен Ұлттық жобаға қатысушы кәсіпкерлерді сыйақы мөлшерлемесін субсидиялау және несиелерге кепілдік беру арқылы қолдауға бағытталған бюджет қаражатының 1 теңгесі 71 теңге түсім алуға **және шамамен 5 теңге салық төлеуге ықпал етеді.**